Bilim ve Teknik için tmmob var!

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA MİKRO YETERLİLİKLER DÜZENLEMESİNE İLİŞKİN TMMOB GÖRÜŞÜ

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından
10 Haziran 2026 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren
"Yükseköğretim Kurumlarında Mikro Yeterlilikler
Çerçevesine İlişkin Usul ve Esaslar" hk.

Kasım 2026

GİRİŞ

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından 10 Haziran 2026 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren **"Yükseköğretim Kurumlarında Mikro Yeterlilikler Çerçevesine İlişkin Usul ve Esaslar"** kapsamındaki uygulamaların yükseköğretim sistemine "yaşam boyu öğrenme" ve "esnek öğrenme" gibi ilgi uyandırıcı kavramlarla yenilik kazandıracağı öne sürülmekle birlikte bu düzenleme özünde eğitimde eşitlik açısından ve mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitiminin bilimsel-teknik bütünlüğü bakımından önemli sakıncalar içermektedir.

Söz konusu düzenleme özetle, yükseköğretim kurumları ile bu kurumlar dışındaki gerçek ya da tüzel kişilerce gerçekleştirilecek modüler yapıda veya kısa süreli öğretim programlarının "mikro yeterlilik" adı altında tanınıp kredilendirilmesini ve lisans eğitimini tamamlayıcı nitelikte, öğretim kapsamında değerlendirilmesini hedeflemekte, ayrıca kamusal olması gereken eğitimi piyasaya açarak rant alanı yaratmaktadır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Anayasa'nın 135. maddesi ve 6235 sayılı TMMOB Kanunu uyarınca, meslek alanlarının korunması, kamunun sağlık ve güvenliği ile yararının gözetilmesi, meslek eğitiminin niteliğinin artırılması amacıyla kamusal denetim yetkisine haiz en üst kuruluş olup Birliğimizce söz konusu düzenlemenin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle 5 Ağustos 2026'da Danıştay'da dava açılmıştır.

Bu yazıda, TMMOB'nin söz konusu düzenlemeye ilişkin görüşleri kamuoyuyla paylaşılarak mikro yeterlilik uygulamasının yükseköğretimin niteliği ve bütünlüğü, kamu sağlığı ve güvenliği ile meslek insanı yetiştirme hususunda neden olacağı tehlikeler hukuksal ve bilimsel-teknik gerekçelerle açıklanmakta, konuya ilişkin çözüm önerileri sunulmaktadır.

1.HUKUKSAL DEĞERLENDİRME

·Yükseköğretim Hizmetinin Ticarileşmesi ve Kamusal Niteliğinin Yok Edilmesi

Anayasa'nın 130. maddesi uyarınca çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan, devletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacıyla yükseköğretim eğitimi verme yetkisi, münhasıran devlet veya kazanç amacı gütmeyen vakıflar tarafından kurulan üniversitelere özgülenmiştir. Ancak dava konusu düzenlemenin Madde 4/1-(e) fıkrası, mikro yeterlilik eğitimlerinin tasarlanması ve yürütülmesinde yükseköğretim kurumları dışındaki **"gerçek ve tüzel kişilerin"** eğitici olarak görev alabilmesinin önünü açmaktadır.

Herhangi bir kısıtlama, bilimsel kriter ve denetim mekanizması öngörülmeksizin şirketler, özel dersaneler ve şahıslar eliyle verilecek bu eğitimlerin üniversitelerde AKTS'ye (Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi) dönüştürülmesi, yükseköğretim hizmetinin doğrudan özel hukuk kişilerine devredilmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, Anayasa Mahkemesi'nin 12/01/1971 tarihli kararı ile sabit olan **"özel kişilerin yükseköğretim kurumu açamayacağı ve bu eğitimin kâr amacıyla yapılamayacağı"** ilkesini ihlal etmekte ve yükseköğretimi ticari bir alana dönüştürmektedir.

·Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Kamusal Hakların İhlali

2547 sayılı Yasa'nın 7. maddesinin (ı) bendi, yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte imkân ve fırsat eşitliği sağlayacak önlemleri alma görevini YÖK'e yüklemiştir.

Dava konusu düzenleme ile mikro yeterlilik sertifikalarının AKTS kredisi olarak transfer edilebilmesi (Madde 9 ve 10), maddi gücü yeten öğrencilerin dışarıdan ücretli kurs ve şirketlerden alacakları **"rozetler"** ve **"sertifikalarla"** lisans eğitimi kredi yükümlülüğünün bir kısmını (örneğin 4 yıllık programlarda 24 AKTS'ye kadar) kolay yoldan tamamlamalarının önünü açmaktadır. Ekonomik olarak dezavantajlı öğrencilerin ise yeterlilik eğitimlerine erişemeyeceği için daha zor şartlarda AKTS kredilerini tamamlamak zorunda kalmasına neden olmaktadır.

Söz konusu düzenleme, aynı statüdeki öğrenciler arasında ekonomik güce dayalı derin bir eşitsizlik ve imtiyaz alanı yaratmakta, Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınan **"kanun önünde eşitlik"** ve **"eğitimde fırsat eşitliği"** ilkelerini kökten zedelemektedir.

·Hukuki Belirsizlik, Standartsız Düzenlemeler ve Keyfilik

Dava konusu düzenlemenin 5. maddesiyle mikro yeterliliklerin oluşturulması, tanınması, kredilendirilmesi ve belgelendirilmesi yetkisi bütünüyle üniversite senatolarına devredilmiştir. Ulusal veya uluslararası düzeyde ortak, nesnel ve bilimsel bir kalite güvence standardı oluşturulmaksızın takdir yetkisinin tamamen senatoların keyfiyetine bırakılması, her üniversitede farklı uygulamalara yol açacaktır.

Bununla birlikte yükseköğretim kurumları dışındaki mikro yeterlilik eğitici kişi ve işletmelerinin nitelikleri, uzmanlık alanlarındaki yetkinlikleri ve söz konusu eğitimlerin nasıl ve ne sıklıkla ölçülüp denetleneceği hususlarında büyük bir belirsizlik bulunmaktadır.

Bir üniversite senatosu tarafından niteliksiz bulunarak reddedilen bir eğitici veya program, bir başka üniversite senatosu tarafından onaylanabilecek; aynı dersi alan iki öğrenciden birinin sertifikası kredilendirilirken diğerininki reddedilebilecektir. Bu durum, hukuk devletinin en temel unsuru olan **"hukuki belirlilik"** ve **"öngörülebilirlik"** ilkelerine tamamen aykırılık taşımaktadır.

2.MÜHENDİSLİK, MİMARLIK VE ŞEHİR PLANLAMA EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

·Eğitimin Parçalanması ve Bütünleşik Yapının Bozulması

Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama salt teknik uzmanlık alanları değil, kamusal yararı, toplumsal güvenliği, çevresel sürdürülebilirliği, doğayı ve insan yaşamını doğrudan etkileyen meslek alanlarıdır.

Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitimleri ise temel bilimler, mesleki teorik dersler, laboratuvar uygulamaları, tasarım stüdyoları ve bitirme projelerinin birbirini mantıksal, bilimsel ve teknik bir zincirle tamamladığı bütünleşik bir yapıya sahiptir. Bu eğitimlerin **"esneklik"** adı altında kısa süreli, birbirinden kopuk **"modüllere"** bölünmesi ve sertifikalarla ikame edilmesi, kazandırılması zorunlu temel becerileri zedelemekte ve eğitimin niteliğinden gelen bütünlüğünü de ortadan kaldırmaktadır.

Meslek derslerinin, laboratuvar, arazi, saha ve stüdyo çalışmalarının, staj programlarının ve bitirme projelerinin birbirini tamamladığı, kuramsal bilgi ile uygulama becerisinin bir araya geldiği mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitimlerinin parçalara ayrılarak yüzeysel modüllere indirgenmesi kabul edilemez.

·%10 AKTS Kredi Sınırı ve Muafiyetler

Düzenlemede dört yıllık lisans eğitiminin (genel olarak toplam 240 AKTS) %10'luk bölümünün mikro yeterlilik eğitimlerinin kredileriyle tamamlanabileceği belirtilmiştir ki bu bir dönemde yaklaşık olarak alınması gereken 30 AKTS'nin 24 AKTS'sine denk gelmektedir. Öte yandan bugün için %10 olarak belirlenen sınırın gelecekte yeni düzenlemelerle artırılması da olasıdır.

Dava konusu düzenlemenin 10/2. maddesinde yer alan mikro yeterliliklerin ders adı altında birleştirilebilmesi ve 9/3. maddedeki muafiyet hükümleri bir araya geldiğinde, lisans müfredatının temel derslerinin dahi dışarıdan kısa süreli sertifikalarla alınabilmesi riski ortaya çıkmaktadır. Bu durum, üniversite diplomasının değerini tamamen aşındıracak, öğrencileri okul içi eğitimden uzaklaştırarak ticari **"sertifika avcılığına"** yönlendirecektir.

·Uzaktan Eğitim ve Uygulamalı Alanlardaki Yetersizlik

Dava konusu düzenleme, mikro yeterlilik eğitimlerinin %50'sine kadarının uzaktan eğitimle verilmesini olanaklı kılmaktadır. Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama eğitimi gibi doğrudan sahaya, laboratuvara, tasarım stüdyolarına ve fiziksel deneyime dayanan disiplinlerin uzaktan eğitime söz konusu edilmesi kabul edilemez.

Laboratuvar pratiği, arazi çalışmaları, tasarım stüdyosu etkileşimi ve şantiye deneyimi olmaksızın, ekran başında tamamlanan modüllerle meslek alanlarının gerektirdiği pratik becerilerin kazandırılması mümkün değildir.

Ayrıca, mevcut uzaktan eğitim altyapılarında ölçme ve değerlendirme aşamasındaki ciddi güvenlik açıkları ve denetimsizlik, belgelendirilen yetkinliklerin doğruluğunu da şüpheli hale getirmektedir.

3. KAMU GÜVENLİĞİ VE TOPLUM SAĞLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama meslek alanları, doğrudan insan hayatını, can ve mal güvenliğini, toplum sağlığını ve çevreyi ilgilendiren mesleklerdir. Bu mesleklerde yapılacak en küçük bir teknik hata, büyük felaketlere yol açma potansiyeline sahiptir. Bu konuda, TMMOB kapsamından Odalarımızın sorumluluk alanlarıyla ilgili pek çok örnek verilebilir.

Afetlere karşı dirençli yaşam alanlarının oluşturulması, baraj, bina, köprü gibi yapıların tasarımı, radyasyon güvenliği, yüksek teknoloji üretimi, savunma sanayisi, çevre sağlığı, gıda güvenliği gibi doğrudan yaşamı ve can güvenliğini etkileyen ve son derece hassas ve yüksek sorumluluk gerektiren meslek alanlarımıza ilişkin eğitimlerin modüler hale getirilmesi veya denetimsiz sertifikalarla geçiştirilmesi halihazırda çok kırılgan olan **“kamu güvenliği bakımından ağır tehditler”** oluşturacaktır.

Kamu güvenliğini ve toplum sağlığını doğrudan ilgilendiren hiçbir uzmanlık ve yetkinlik, temel akademik lisans eğitiminden bağımsız olarak modüler sertifika sistemlerine açılmamalı ve mesleki imza/yetki hakkı doğuracak şekilde belgelendirilmemelidir.

4. ÖNERİLER

TMMOB, yükseköğretimin bilimsel ve teknik ilkeleri, eğitimin ve mesleklerimizin kamusal niteliği, ülkemizin geleceği açısından **"Yükseköğretim Kurumlarında Mikro Yeterlilikler Çerçevesine İlişkin Usul ve Esaslar"** düzenlemesinin bu haliyle uygulanmasına kesin olarak karşı çıkmaktadır.

Söz konusu Usul ve Esaslarda derhal yapılması gereken zorunlu değişiklik önerilerimiz şunlardır:

·Mikro Yeterliliklerin Lisans Eğitiminin Dışında Tutulması:
Mikro yeterlilik eğitimleri Avrupa'da Bologna Sistemi kapsamında uygulandığı biçimde uygulanmalı, kesinlikle lisans AKTS'si dışında ele alınmalıdır.

·Ücretsiz Eğitim İlkesinin Korunması:
Mikro yeterlilik eğitimleri, öğrenciler arasında ekonomik olanaklara dayalı eşitsizlik yaratılmaması amacıyla üniversitelerde ya da meslek odalarında tamamen ücretsiz ve kamusal bir hizmet olarak sunulmalı; üniversite dışı bilgi entegrasyonu piyasa aktörlerine rant sağlama aracına dönüştürülmemelidir.

·Meslek Odalarının Sürece Etkin Katılımı ve Onay Yetkisi:
Mühendislik, mimarlık ve şehir planlama gibi kanunla düzenlenen meslek alanlarında açılacak her türlü mikro yeterlilik programının hazırlanması, kalite güvencesi ve tanınması süreçlerinde TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odasının resmi kurumsal görüşü ve onayı zorunlu kılınmalıdır. Düzenlemenin 6. ve 9. maddelerine bu yönde açık hükümler eklenmelidir.

·Mesleki İmza ve Ünvan Yetkisi Sınırlaması:
Verilecek mikro yeterlilik belgelerinin, ilgili 4 yıllık lisans diplomasının yerine geçemeyeceği; kişiye hiçbir şekilde meslek ünvanı, imza yetkisi, proje müellifliği, teknik onay veya meslek odası üyeliği kazandırmayacağı mevzuat metnine ve EK-1 sertifika asgari bilgilerine açık ve net bir ibare olarak yazılmalıdır.

·Eğitici Niteliklerinin Standartlaştırılması:
Yükseköğretim kurumu dışından görevlendirilecek gerçek ve tüzel kişi eğiticiler için asgari akademik yetkinlik, mesleki deneyim ve etik sorumluluk ölçütleri belirlenmelidir. Eğiticilerin ilgili meslek odasının onaylayacağı koşulları ve yetkinlikleri karşılaması zorunlu olmalıdır. Eğitimlerin kâr amaçlı ticarileşmesini engelleyecek sınırlandırmalar getirilmelidir.

·Uzaktan Eğitimin Kapsamının Belirlenmesi:
Uygulamalı alanlar uzaktan eğitim kapsamından çıkartılmalı, bu alanlarda ölçme ve değerlendirme faaliyetleri uzaktan değil, "sıfır hata" ilkesi gereği yüz yüze ve uygulamalı olarak gerçekleştirilmelidir. Uzaktan eğitimin bu yöndeki koşulları ve sınırları, düzenlemede açıkça belirtilmelidir.

·Dijital Altyapının Kamusal Denetimi ve KVKK Uyumu:
Oluşturulacak dijital cüzdan ve rozet sistemleri, 6698 sayılı KVKK'ya tam uyumlu, kişisel verilerin ticari metaya dönüşmesini engelleyecek şekilde, e-Devlet ve meslek odası sicil kayıtlarıyla bütünleşik kamusal bir altyapı olarak kurulmalı, Oda onaylı doğrulama yöntemleri sisteme entegre edilmelidir.

5.SONUÇ

TMMOB ve bağlı odaları, teknolojik gelişmeleri ve yaşam boyu öğrenme yaklaşımlarını yakından takip etmekte ve desteklemektedir. Ancak, bu gelişmelerin yükseköğretimin kamusal, bilimsel ve bütünsel niteliğini aşındıracak, diplomalarımızı değersizleştirecek ve toplumun can güvenliğini riske atacak bir **"piyasalaşma ve sertifikalaşma"** hamlesine dönüştürülmesini asla kabul etmemektedir.

YÖK'ün yayımladığı "Yükseköğretim Kurumlarında Mikro Yeterlilikler Çerçevesine İlişkin Usul ve Esaslar" düzenlemesi, bu haliyle uygulanması durumunda telafisi imkânsız hukuksal, akademik ve mesleki zararlar doğuracaktır.

YÖK tarafından yayımlanan dava konusu düzenleme, gerek AB tarafından uygulanan AKTS sistematiği gerek günümüzde Ankara Üniversitesi başta olmak üzere bazı üniversiteler tarafından yayımlanan mikro yeterlilik mevzuatıyla çelişmektedir. Uygulanamadan birçok hukuksal probleme neden olabilecek bu düzenlemenin acilen geri çekilmesi ve başta TMMOB ve üniversiteler olmak üzere ilgili görüşler alınarak Bologna süreciyle uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

TMMOB, kamusal sorumluluğu ve anayasal yetkileri çerçevesinde, nitelikli ve parasız eğitimi savunan, özerk ve demokratik üniversite yapısını temel alan duruşuyla bu düzenlemeye karşı hukuksal ve mesleki mücadelesini sonuna kadar sürdürecektir.

Saygılarımızla,

TMMOB Yönetim Kurulu